

TARTALOM

Előszó	7
Bevezetés	9
I. A szolgabírói hivatal Északkelet-Magyarországon	17
1. „Unum ex nobis”	17
2. Szolgabíró-választás és hivatalviselés	21
a) Választás, újraválasztás	22
b) A járások szerepe a választás során	28
3. A szolgabírói pecsét	38
4. A szolgabírói feladatok	43
a) Bíraskodás, bizonyítás	43
b) Oklevélkiadás	47
c) Adószedés és hadfelszerelés	48
5. A szolgabírák fizetsége	54
II. Megyei tisztségek, megyei feladatok, megyei emberek	59
1. Ispán, alispán, másodalispán	59
2. Esküdtek és esküdti feladatok	62
3. A megyei emberek	68
a) A szolgabíró eseti helyettese	70
b) Megyei tanúbizonyság és ispáni ember	72
c) Ispáni familiárisok vagy az universitas emberei?	76
4. A megyei jegyző	80
5. A megyei kapitány	82
6. A megyei adószedő és pénztáros	85
7. A megyei követek	88
III. A szolgabírói rokonságok Sáros megyében	95
1. A Tekele nemzetség	96
a) A Dobói, Roskoványi és Usz ágak	97
b) A Bábapataki és a Ternyei ágakból származó családok	105
2. A Gyármán rokonság	118
a) A Dienesfalvi és Kálnási ág	121
b) A Bagos, Lucskai, Bánó és Kükemezei családok	128
3. A Trocsányi-Kálnói rokonság	132
4. A Delnei nemesek	136
a) A Kakas és Csuda családok	136
b) A Delnei Tar és Péc családok	141

5. Az I. járás további szolgabírái	142
a) A Sóvár környéki kisenesség	143
b) A Kendi-Kellemesi rokonság	149
c) A Bajori és Bujáki családok	155
6. A II. járás további szolgabírái	157
7. A III. járás további szolgabírái	164
a) A Nádfői-Ásgúti-Telki rokoni kör	165
b) A Demétei és Buclói családok	171
8. A IV. járás további szolgabírái	175
9. Tanulságok	180
IV. A szolgabírói hivatal presztízse	183
1. A 14. század végi presztízsveszteség	184
a) Az Anjou-kor szolgabírái	184
b) Változások Miklós fia Miklós idején	191
c) A Zsigmond-kor szolgabírái	195
2. Változó megye – folytonos szolgabírói kar	202
a) Az 1435. évi törvény és Jiskra uralma	202
b) Állandóság és kísérletezés: Szapolyai Imre ispánsága	206
3. Az 1486. évi nagydekrétum és az önkormányzatiság	210
a) Régi és új emberek a 16. század elején	210
b) A szolgabírák vagyona 1545-ben	215
c) A „jogtudó értelmiség”	221
V. Kapcsolatrendszer megyén belül és azon túl	231
1. A szolgabírák és az elit: szolgálatvállalás	232
a) A megyésispán és a sárosi uradalom	235
b) A főurak és a „bene possessionati” szolgálatában	240
2. A szolgabírák és a megyei nemesség: házassági kapcsolatok	244
a) Földrajzi keretek	245
b) Mobilitás és birtokszerzés	249
3. A szolgabírák és a városok	255
a) Házasság, nemessé válás	255
b) Kölcsön- és zálogügyletek	260
4. A szolgabírák és az egyházi karrier	266
Összegzés	271
Felhasznált források és irodalom	277
Függelék	297
1. Sáros megye szolgabírói karának rekonstrukciója	297
2. Megyei emberek „archontológiája”	310
3. Trocsányi Péter szolgabíró járásának adófizetése 1541-ből	314
4. Sáros és Abauj megyék térképei	317
Földrajzi- és személynévmutató	319